

Innst. 311 L

(2014–2015)

Innstilling til Stortinget fra transport- og kommunikasjonskomiteen

Prop. 107 L (2014–2015)

Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om endringer i jernbaneloven (sikring mot tilsiktede uønskede handlinger)

Til Stortinget

Sammendrag

Bakgrunnen for lovforslaget

Samferdselsdepartementet foreslår i proposisjonen en lovendring som gir forskriftshjemmel for nærmere bestemmelser om terrorberedskap/sikring.

Samtidig foreslår departementet en bestemmelse om utveksling av taushetsbelagte opplysninger mellom Statens jernbanetilsyn og berørte myndigheter.

Forslaget som er omtalt i proposisjonen omhandler kun bestemmelser relatert til sikring mot tilsiktede uønskede handlinger. Forberedelsen av disse lovendringene er gjort i sammenheng med lovendringer som bl.a. er nødvendige for gjennomføring av direktiv 2012/34/EU om etablering av et felles europeisk jernbaneområde i norsk rett. Høringsnotatet som det refereres til i punkt 4.2 i proposisjonen nevner derfor også forhold som går utover det som er relevant for lovforslaget. Forslag til lovendringer som gjennomfører nevnte direktiv vil bli behandlet i en egen lovproposisjon.

Høringen er nærmere omtalt i kapittel 2 i proposisjonen, og merknader fra høringsinstanser under de enkelte hjemlene.

Hjemmel for terrorberedskap/sikring

I St.prp. nr. 1 (2005–2006) Samferdselsdepartementet blir det lagt vekt på at samferdselssektoren skal ha den nødvendige kriseberedskapen for å hånd-

tere og eventuelt redusere omfanget av en krisesituasjon slik at konsekvensene for samfunnet reduseres. Samtidig står samferdselssektoren overfor nye utfordringer og nye trusselbilder, bl.a. terrorisme. Terrorismen krever andre former for sikring og kriseberedskap enn det samferdselssektoren har hatt kompetanse til å vurdere innenfor tradisjonell transportberedskap.

I jernbanelovgivningen er det bestemmelser som stiller krav til jernbanevirksomhetenes beredskap når det gjelder «ikke tilsiktede handlinger» («safety»/sikkerhet). Det finnes ikke tilsvarende bestemmelser om sikring mot tilsiktede uønskede handlinger («security»).

På bakgrunn av en utredning foretatt av SINTEF på oppdrag fra Samferdselsdepartementet av hvordan «security» (sikring) og beredskap for skinnegående transport best kan ivaretas av overordnet myndighet, der det konkluderes med at det foreligger et behov for at Samferdselsdepartementet utarbeider et regelverk for security og beredskap for skinnegående transport, foreslår departementet i proposisjonen en egen hjemmel i loven for å kunne gi forskrifter om sikring mot tilsiktede uønskede handlinger.

Departementet foreslo at bestemmelsen om sikring mot tilsiktede handlinger tas inn i jernbaneloven ny § 6 a (Sikring mot tilsiktede uønskede handlinger).

Hjemmelen for departementet til å fastsette forskrifter om sikring mot tilsiktede uønskede handlinger antas ikke i seg selv å medføre økonomiske og administrative konsekvenser.

Utteksling av taushetsbelagte opplysninger

Departementet anser det som hensiktsmessig at Statens jernbanetilsyn kan gjennomføre tilsyn i tillegg til det tilsynsarbeidet som gjøres på sikkerhets-

området. Dette innebærer at Statens jernbanetilsyn vil ha en grenseflate mot andre myndigheter som har tilsvarende funksjoner i andre sektorer, herunder Politiets sikkerhetstjeneste (PST), Nasjonal sikkerhetsmyndighet (NSM) og Direktoratet for samfunnsikkerhet og beredskap (DSB). På bakgrunn av disse grenseflatene vurderer departementet det som hensiktsmessig at det innenfor bestemte rammer gis adgang til å utveksle taushetsbelagt informasjon mellom disse myndighetene og tilsynet.

Jernbaneloven gir i dag ikke hjemmel for utveksling av taushetsbelagte opplysninger mellom tilsynet og andre myndigheter i forbindelse med krav om sikring mot tilsiktede uønskede handlinger.

Det generelle forvaltningsrettslige utgangspunktet er at offentlige myndigheter ikke har adgang til å utveksle taushetsbelagt informasjon innbyrdes med mindre det er særlig hjemmel i lov eller forskrift.

Adgangen til å utveksle taushetsbelagte opplysninger vil være begrenset til nærmere angitte myndigheter, samt nærmere angitte saksområder.

Departementet foreslår derfor i proposisjonen hjemmel for at Statens jernbanetilsyn og de aktuelle myndigheter kan utveksle taushetsbelagt informasjon.

For staten vil ikke endringene medføre administrative eller økonomiske konsekvenser av noe særlig omfang.

Merknader til de enkelte bestemmelsene i lovutkastet

Til § 6 a (Sikring mot tilsiktede uønskede handlinger)

Det foreslås inntatt en klar hjemmel for departementet til å fastsette nærmere forskriftsbestemmelser om sikring mot tilsiktede uønskede handlinger mot skinnegående transport som omfattes av jernbaneloven. Hjemmelen er utformet på en slik måte at den dekker all virksomhet som omfattes av loven slik at forskriftenes virkeområde kan utvides dersom nye behov oppstår. Dette kan også omfatte serviceanlegg mv. som faller inn under loven.

Begrepene «sikring» og «tilsiktede uønskede handlinger» er tiltenkt en nærmere definisjon i tilhørende forskrifter. Med tilsiktet uønsket handling menes som regel en uønsket hendelse som forårsakes av en aktør som handler med hensikt. Slik er begrepet også definert i NS 5830:2012 «Samfunnsikkerhet – Beskyttelse mot tilsiktede uønskede handlinger – Terminologi». Det skilles dermed fra uønskede hendelser som ikke er tilsiktet, men som kan skyldes rene ulykkestilfeller eller uaktsomme handlinger eller unnlater, og som sikkerhetsbestemmelsene i jernbanelovgivningen tradisjonelt har vært innrettet for å forhindre. Det er redegjort nærmere for meningsinn-

holdet i begrepet «sikring» i NOU 2006:6 «Når sikkerhet er viktigst».

Det presiseres at forskriftshjemmelen omfatter bestemmelser om kriseledelse og om taushetsplikt for personale som ikke allerede faller inn under forvaltningslovens bestemmelser om taushetsplikt.

Til § 11 (Tilsyn mv.)

I nytt sjette ledd foreslås at tilsynsmyndigheten på den ene side og politiet, Nasjonal sikkerhetsmyndighet, Direktoratet for samfunnsikkerhet og beredskap og tilsvarende myndigheter på den annen side, gjensidig og etter forespørsel skal kunne utveksle opplysninger. Dette skal gjelde uten hinder av lovbestemt taushetsplikt. Kun opplysninger som er nødvendige for reguleringen av sikring på området for skinnegående transport, er foreslått omfattet.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kjell-Idar Juvik, Ingvild Kjerkol, Sverre Myrli, Magne Rommetveit og fung. leder Eirin Sund, fra Høyre, Torill Eidsheim, Nils Aage Jegstad, Helge Orten og Marvin Wiseth, fra Fremskrittspartiet, Ingebjørg Amanda Godskesen, Åse Michaelsen og Roy Steffensen, fra Kristelig Folkeparti, Hans Fredrik Grøvan, fra Senterpartiet, Janne Sjelmo Nordås, og fra Venstre, Abid Q. Raja, viser til Prop. 107 L (2014–2015) om endringer i jernbaneloven.

Komiteen viser til at samferdselssektoren står overfor nye utfordringer og nye trusselbilder, hvorav terrorisme mot infrastruktur er en av disse. Komiteen mener at terrorisme krever andre former for sikring og kriseberedskap enn det samferdselssektoren har hatt kompetanse til å vurdere innenfor tradisjonell transportberedskap. Komiteen mener at det foreligger et behov for at Samferdselsdepartementet utarbeider et regelverk for sikkerhet og beredskap for skinnegående transport. Komiteen støtter på denne bakgrunn forslaget i proposisjonen om en egen hjemmel i jernbaneloven for å kunne gi forskrifter om sikring mot tilsiktede uønskede handlinger.

Komiteen viser videre til at det anses som hensiktsmessig at Statens jernbanetilsyn kan gjennomføre tilsyn som vil gi en grenseflate mot andre myndigheter som har tilsvarende funksjoner i andre sektorer. Komiteen er enig i vurderingen at det er hensiktsmessig at det gis adgang til informasjonsutveksling mellom tilsynet og andre myndigheter, og støtter forslaget i proposisjonen om en hjemmel for dette.

Komiteen har merket seg at det i høringsprosessen ikke har kommet vesentlige merknader til forslagene.

Komiteens tilråding

Komiteen viser til proposisjonen og merkna-
dene og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak til lov

om endringer i jernbaneloven (sikring mot tilsiktede
uønskede handlinger)

I

I lov 11. juni 1993 nr. 100 om anlegg og drift av jern-
bane, herunder sporvei, tunnelbane og forstadsbane
m.m. gjøres følgende endringer:

Ny § 6 a skal lyde:

§ 6 a (*Sikring mot tilsiktede uønskede handlinger*)

*Departementet kan fastsette forskrift om sikring
mot tilsiktede uønskede handlinger, herunder be-
stemmelser om kriseledelse, om taushetsplikt og om
hvilke virksomheter som skal omfattes av forskriften.*

§ 11 overskriften skal lyde:

§ 11 (*Tilsyn mv.*)

§ 11 nytt sjettede ledd skal lyde:

*Uten hinder av lovbestemt taushetsplikt kan til-
synsmyndigheten og politiet, Nasjonal sikkerhets-
myndighet, Direktoratet for samfunnsikkerhet og
beredskap eller tilsvarende myndigheter gjensidig og
etter forespørsel utveksle de opplysninger som er
nødvendige for å sikre jernbanen mot tilsiktede uøns-
kede handlinger.*

II

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer.

Oslo, i transport- og kommunikasjonskomiteen, den 2. juni 2015

Eirin Sund

fung. leder

Åse Michaelsen

ordfører

